

Statenvoorstel 49/17 A

Voorgestelde behandeling

Procedurevergadering : 11 september 2017

PS-vergadering : *Wordt ingevuld door de griffie*

Onderwerp

MKB-plusfaciliteit Brabant

Datum

3 juli 2017

Documentnummer

4205023

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Scale-up bedrijven zijn belangrijk voor de economie, maar investeringen in groeikapitaal staan onder druk. Er is op de Nederlandse kapitaalmarkt geen gebrek aan kapitaal, maar er is wel een gebrek aan risicokapitaal voor de financiering van bijvoorbeeld nieuwe fabrieken die de grootschalige marktintroductie van producten of processen mogelijk maken. Door het gebrek aan dit type financiering raakt Brabant soms bedrijven kwijt aan buitenlandse investeerders of vindt de marktintroductie niet- of onvoldoende plaats. De Brabantse internationale concurrentiepositie staat onder druk, evenals de acquisitie van nieuwe bedrijven in Brabant. De MKB-plusfaciliteit Brabant beoogt deze lacune op te lossen. Door met een revolverende inzet van € 60 mio een investeringsvolume van € 600 mio aan te jagen. Daarbij gaat het zowel om equity (aandelen) als om leningen. Hiermee kan een financiële multiplier van mogelijk een factor 10 worden bereikt. Het EFSI (Europees Fonds voor Strategische Investeringen) maakt dit mogelijk.

Het voorstel

1. Instemmen met de uitgangspunten van de MKB-plusfaciliteit Brabant, zoals vermeld in dit Statenvoorstel.

Aanleiding

Het Europees Fonds voor Strategische Investerings (EFSI) is de kern van het investeringsplan van de commissie Juncker, waarin meerdere samenhangende doelstellingen zijn verweven:

1. Het moet de vicieuze cirkel van achterblijvende investeringen doorbreken, door nieuwe vormen van financiering aan te bieden in samenwerking met de Europese Investeringsbank (EIB) en het Europees Investeringsfonds (EIF);
2. Dit moet tot meer vertrouwen en zekerheid leiden bij investeerders om te participeren in strategische projecten op het gebied van bijvoorbeeld MKB groeifinanciering, energietransitie en bereikbaarheidsinfrastructuur;
3. Door die extra investeringen wordt werkgelegenheid behouden en tevens nieuwe banen gecreëerd.

Het EFSI beoogt op deze manier een investeringsimpuls van € 500 miljard (SME window) te genereren voor de Europese lidstaten.

De doelstellingen van het EFSI passen ook prima bij de bestuurlijke wensen van Brabant om werk te maken van de inzet op maatschappelijke opgaven. De uitvoering van het EFSI is echter dermate complex dat voor Brabant is gekozen om eerst te starten met een faciliteit die snelgroeiende MKB-bedrijven kan helpen met financiering die op de reguliere Nederlandse kapitaalmarkt niet makkelijk voorhanden is. Deze zogenaamde MKB-plusfaciliteit vormt als het ware het Junckerplan voor Brabant. Brabant is met deze faciliteit koploper in Nederland om de Luxemburgse euro's te verbinden aan het succes van Brabantse bedrijven.

Om te komen tot de uitgangspunten en randvoorwaarden voor een Brabantse MKB-plusfaciliteit is een complex ex-ante kapitaalmarktonderzoek uitgevoerd dat voldoet aan de eisen van de Europese Investeringsbank (EIB) en het Europees Investeringsfonds (EIF).

Bevoegdheid

Op 21 april 2017 is door Provinciale Staten het voorstel voor de [Perspectiefnota 2017 vastgesteld](#) waarmee het college van Gedeputeerde Staten bevoegd is voor de uitvoering van de bestuursopdracht: "*Verkennen of en hoe Europese financiering uit het EFSI (Europees Fonds voor Strategische Investerings) verbonden kan worden aan Brabantse MKB-bedrijven om zo in de toekomst succesvolle Brabantse bedrijven van groeifinanciering voorzien*". Dit voorstel wordt aan u voorgelegd vanuit uw kaderstellende rol.

Doel

Met de implementatie van de MKB-plusfaciliteit Brabant wordt beoogd om de financiering mogelijk te maken van bijvoorbeeld nieuwe fabrieken die bijdragen aan grootschalige marktintroductie van technologie gedreven innovatieve producten. In termen van bestaande provinciale beleidskaders komt dit neer op:

- Economisch beleid: aanjagen van innovatieve en duurzame groei en werkgelegenheid, versterken van het vestigingsklimaat en de

Datum

3 juli 2017

Documentnummer

GS: 4205023

PS: 4209436

- concurrentiepositie, biedt acquisitie kansen en zorgt voor het sluiten van de financieringsketen;
- Financieel beleid: mobiliseren van "vermogen voor Brabant", waarbij een revolverende inzet van de Brabantse middelen een voorwaarde is;
 - Europees beleid: verwerven van Europees geld in het hart van Brabants beleid en zorgt voor het organiseren van een level playing field met andere Europese regio's die al over dergelijke instrumenten samen met de EIB beschikken.

Datum

3 juli 2017

Documentnummer

GS: 4205023

PS: 4209436

Beoogde werking en uitgangspunten van de MKB-plusfaciliteit Brabant

Op de volgende bladzijde is de beoogde werking van de MKB-plusfaciliteit vereenvoudigd getekend. Hierin is zichtbaar dat de MKB-plusfaciliteit Brabant is ontworpen om een investeringsvolume voor Brabant in de markt los te maken van € 600 mio. Dat begint bij de bekostiging door de provincie van € 60 mio en een cofinanciering door het rijk van eveneens € 60 mio. Die "Nederlandse bijdrage" wordt verdeeld over een faciliteit voor equity, ofwel aandelen (linkerzijde paraplu) en een faciliteit voor leningen (rechterzijde paraplu). Beiden spelen in op de financieringsbehoefte van het MKB. Samen met het EFSI kan nog eens een aanvullende impuls van € 120 mio gerealiseerd worden. Dat levert een totale publieke impuls op van totaal € 240 mio in het bekostigingsdeel van de faciliteit.

Deze € 240 mio wordt voor de helft ingezet om de financiële poolstok van bestaande marktpartijen die aandelenkapitaal verstrekken te verlengen (het zogenaamde co-investeren). De andere helft wordt aangewend voor het verstrekken van leningen al dan niet samen met banken. Omdat de publieke euro's vanuit de bekostiging worden verbonden aan de euro's van marktpartijen en daarnaast ook de bedrijven zelf nog moeten bijdragen, kan in de markt een mogelijk investeringsvolume van € 600 mio worden losgemaakt. Dit kan een multiplier van een factor 10 betekenen op de euro's van de provincie. Het EFSI maakt dit mogelijk.

Omdat de bekostiging van het provinciaal deel van de MKB-plusfaciliteit in de vorm van een lening wordt ingebracht, komen die euro's ook terug.

Uitgangspunt is immers dat MKB-plusfaciliteit rendement genereert minimaal ter dekking van de provinciale begrotingsuitgaven voor de bekostiging van de faciliteit (€ 60 mio). Dat is weliswaar niet het belangrijkste doel, maar wel een interessant effect.

Om de belangen voor de inzet van de provinciale euro's goed te borgen wordt een zogenaamd fondsplan opgesteld waarin beleids- en investeringswensen worden vastgelegd. Hierbij zal worden aangesloten op het Brabantse topsectorenbeleid vanuit het Economisch Programma Brabant. De fondsmanager van de MKB-plusfaciliteit voert dat fondsplan dan uit. Evident is dat de provincie

in zo'n fondsplan ook uitsluitingsgronden voor investeringen kan formuleren zoals niet investeren in kernenergie.

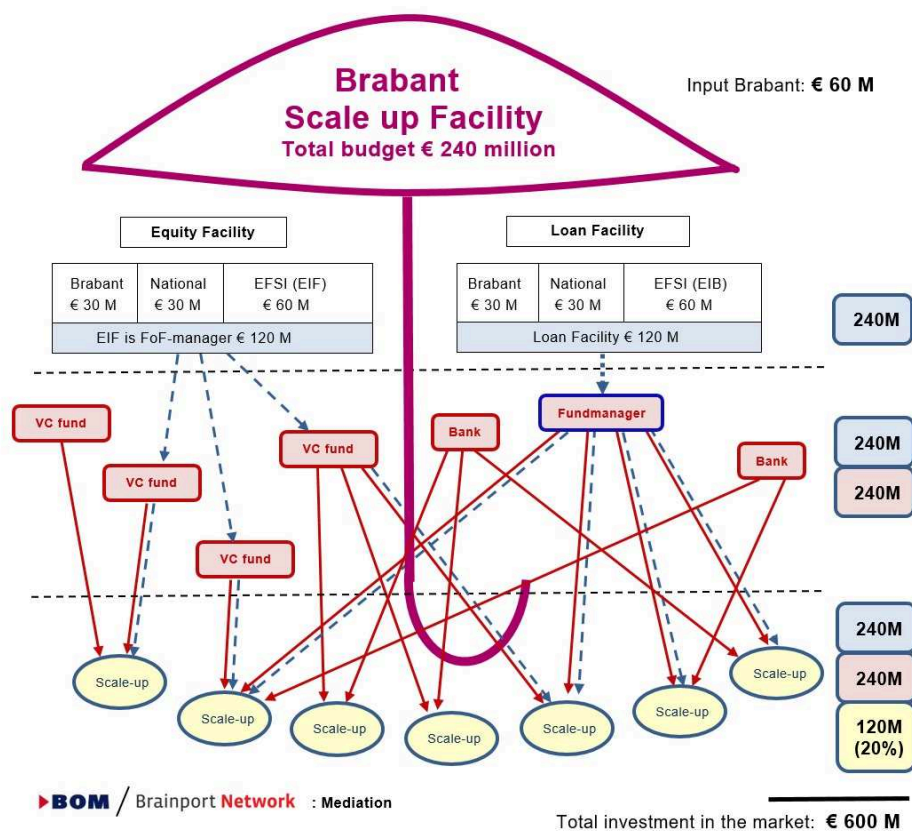
Datum

3 juli 2017

Documentnummer

GS: 4205023

PS: 4209436

Door positief te besluiten op voorliggend Statenvoorstel stemt u in met de volgende uitgangspunten:

- Uitwerking van een faciliteit,
- Waarmee aandelen en leningen kunnen worden verstrekt,
- Aan snelgroeiende Brabantse Midden en Klein Bedrijven (MKB) uit de topsectoren,
- Met cofinanciering van Invest-NL i.o., EIF en EIB,
- Met als uitgangspunt dat rendement wordt gegenereerd minimaal ter dekking van de provinciale begrotingsuitgaven voor de bekostiging van de faciliteit.

Het definitieve voorstel voor de risicodekking en de votering van het krediet ter financiering van de faciliteit worden u bij de begroting 2018 (behandeling najaar 2017), doch uiterlijk in het eerste kwartaal 2018, voorgelegd.

Datum

3 juli 2017

Documentnummer

GS: 4205023

PS: 4209436

Argumenten

1. Instemmen met de uitgangspunten van de MKB-plusfaciliteit Brabant, zoals vermeld in dit Statenvoorstel.
 - 1.1. Om de implementatiefase van de MKB-plusfaciliteit Brabant te kunnen uitvoeren, wordt/worden:
 - 1.1.1. een fondsplan opgesteld waarin de beleids- en investeringswensen van de provincie en van de andere promotors zijn vastgelegd als richting gevende kaders;
 - 1.1.2. onderzocht of en hoe institutionele beleggers eventueel een rol kunnen krijgen;
 - 1.1.3. nadere onderhandelingen gevoerd met de EIB, het EIF en het rijk om tot overeenkomsten te komen voor de daadwerkelijke oprichting van de MKB-plusfaciliteit Brabant.
 - 1.1.4. met de BOM (Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij) en Brainport Network tot een overeenkomst gekomen voor het uitvoeren van een toeleidende rol waarin scale-up bedrijven die bij hen in het vizier zijn door hen worden doorgeleid naar het assetmanagement van de MKB-plusfaciliteit.

Onderbouwing

1. *Snelgroeiende MKB-bedrijven zijn belangrijk voor de economie, maar investeringen in groeikapitaal staan onder druk.*
 - 1.1. Scale-up bedrijven zijn belangrijk voor de economie, maar investeringen in groeikapitaal staan onder druk. Er is op de Nederlandse kapitaalmarkt geen gebrek aan kapitaal, maar het ex ante kapitaalmarktonderzoek (bijlage 1) laat wel zien dat er een gebrek is aan zogenaamd risicokapitaal voor de financiering van bijvoorbeeld nieuwe fabrieken die de grootschalige (markt)introductie van producten of processen mogelijk maken.
 - 1.2. Door dit gebrek aan zogenaamde groeifinanciering raakt Brabant soms bedrijven kwijt aan buitenlandse investeerders of vindt de marktintroductie niet- of onvoldoende plaats. De Brabantse internationale concurrentiepositie staat onder druk, evenals de acquisitie van nieuwe bedrijven in Brabant.
2. *Er is in Brabant een vraag naar groeikapitaal voor snelgroeiende bedrijven.*
 - 2.1. Ten behoeve van het ex-ante kapitaalmarktonderzoek is in samenwerking tussen de provincie, BOM-Capital, Brainport Network, het ministerie van Economische Zaken, Invest-NL i.o, de Rijksdienst voor Ondernemerschappij (RVO) en het Europees Investeringsfonds (EIF) een portfolio samengesteld van 43 Brabantse bedrijven die behoefte hebben aan risicokapitaal. Het gaat hier echter om zeer gevoelige bedrijfsinformatie waarvoor geheimhoudingsverklaringen zijn getekend.

Namen en rugnummers van de bedrijven zijn daarom niet terug te vinden in het ex-ante kapitaalmarktonderzoek. Om in dit verband toch een goed beeld te kunnen geven over het 'type snelgroeiende bedrijven' dat met de MKB-plusfaciliteit geholpen zou kunnen worden is gebruik gemaakt van openbare informatie die bedrijven zelf op hun website hebben vermeld. Drie voorbeelden hiertoe zijn:

Datum

3 juli 2017

Documentnummer

GS: 4205023

PS: 4209436

- **Smart Photonics** uit Eindhoven ontwikkelt een nieuw technisch proces met fotonische microchips. Dit zijn chips die met licht werken in plaats van elektriciteit. Door experts wordt dit als een technologische ontwikkeling van formaat beschouwd die na de gloeilamp en bijvoorbeeld de cd opnieuw een hele grote ontwikkeling uit Eindhoven kan betekenen. Verwachting is dat fotonische microchips veel geld en energie gaan besparen en bijvoorbeeld van grote betekenis zullen zijn in de ontwikkeling van 5G-technologie. Dankzij jarenlang onderzoek van de Eindhoven Universiteit én door verschillende hightechbedrijven in Brabant heeft de regio Eindhoven een enorme voorsprong op de rest van de wereld op het gebied van fotonica. De potentiële markt van fotonische chips wordt geschat op zo'n € 500 miljard. Als Smart Photonics daar een flink deel van weet binnen te halen, kan het zomaar uitgroeien tot het ASML van de toekomst.
www.smartphotonics.nl
- Het kleine Nederlandse chemiebedrijf **Avantium** heeft onlangs een strategische alliantie gesloten met het Duitse BASF om de eerste massaproductie in gang te zetten van drankflessen (frisdranken), volledig vervaardigd uit plantaardige materialen. PEF (polyethyleen furanoaat) heet het wondermateriaal waar Avantium de voorbije tien jaren aan sleutelde. Avantium zelf spreekt over een gamechanger in de verpakkingindustrie. 'Niet enkel vanwege de lagere milieu-impact. PEF laat ook 5 keer minder CO2 door dan PET, en 10 keer minder zuurstof. Dat betekent dat frisdranken hun bubbels langer bewaren, en bier of fruitsap minder snel bederven'. Met PEF is een 100 procent groene fles binnen handbereik. Voor een nieuwe fabriek (groefinanciering) was Avantium in 2016 op zoek naar een nieuwe locatie in Nederland, maar groefinanciering bij de bank was te ingewikkeld. Het betrof een investering van tientallen miljoenen euro's. Avantium besloot uiteindelijk om in Antwerpen een eerste grote fabriek te bouwen. Een sleutelfactor in die keuze was de groefinanciering van € 20 miljoen die Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) wel kon aanbieden. Nederlandse regionale ontwikkelingsmaatschappijen hebben deze mogelijkheid niet. www.avantium.com
- Het Nederlandse technologiebedrijf **e-Traction** werd in september 2016 verkocht aan de Chinese Tanhas Group. e-Traction verwierf in de wereld van elektrisch vervoer faam met een zelfontwikkelde elektromotor, die in de naaf van het autowiel wordt gemonteerd. Met deze nieuwe aandrijflijnen en technologie stoten elektrische bussen geen vervuilende stoffen meer uit en zijn ze 70% efficiënter in gebruik dan dieselbussen. De bussen, die met e-Traction-motoren zijn uitgerust, zijn ook veel stiller en bieden meer comfort. Nederlandse overheden hebben significante subsidies gestoken in deze

technologie, e-Traction was op zoek naar groeikapitaal om in Nederland grootschalige productie te starten. Bij Nederlandse banken en fondsen was er geen groeikapitaal beschikbaar. De Chinese Tanhas Group kocht het bedrijf en in de Chinese provincie Hubei gaan e-Traction en Tanhas een geavanceerde fabriek bouwen. Vanaf eind 2017 gaan de eerste aandrijflijnen van de lopende band rollen. Het streven is om binnen enkele jaren een afzet te realiseren van zo'n 20.000 in-wiel-motoren, de (Chinese) omzet loopt dan snel op tot enkele honderden miljoenen euro's.

www.evision-software.com

Datum

3 juli 2017

Documentnummer

GS: 4205023

PS: 4209436

3. *Fondsen op de kapitaalmarkt, banken, de NVP, de BOM, Brainport Network, EIB en EIF (h)erkennen het spanningsveld bij scale-up financieringen tussen bancaire producten (leningen met zekerheden) en risicofinanciering (vaak in de vorm van aandelen).*

3.1. Het belang voor de MKB-plusfaciliteit Brabant wordt breed ondersteund. Tweederde van de fondsmanagers die op de Brabantse markt actief zijn geeft aan dat de MKB-plusfaciliteit als nieuw instrument gewenst is. De EIB en het EIF herkennen het spanningsveld in Brabant en geeft aan dat andere Europese regio's hier al op acteren. Enkele quotes uit het ex-ante kapitaalmarktonderzoek van Lysias Advies zijn in de onderstaande kaders vermeld:

"We zijn verheugd dat in het ex-ante kapitaalmarktonderzoek van de provincie Noord-Brabant het belang van een fonds voor snelle groeiers in de regio wordt aanbevolen en nader wordt uitgewerkt. Deze conclusie is in lijn met het Brainport Network onderzoek 'De ondernemer centraal, het roer moet om' (5 februari 2016), waarin eveneens de oprichting van een high risk fonds voor (potentiële) snelle groeiers met name voor de sector hightech systemen en materialen wordt aanbevolen.

De in het Lysias onderzoek beschreven analyse van de kapitaalmarkt (vraag, aanbod en geconstateerd marktfalen) en de toegevoegde waarde van een fonds worden door Brainport Network onderschreven. Nadrukkelijk wijzen we wel op de noodzaak van de oprichting van een fonds met een high risk mentaliteit om écht onderscheidend te zijn ten opzichte van bestaande fondsen en op de noodzaak van een flexibele interpretatie van snelle groeiers. We pleiten er dus voor om niet krampachtig vast te houden aan de OESO-definitie van snelle groeiers, maar ook volop ruimte te bieden aan grotere tickets in de early-stage fase (en in sommige gevallen zelfs de seed-fase). Groeifinanciering vereist maatwerk in diverse opzichten vanwege het enorm gevarieerde aanbod in bedrijven met snelle groeipotentie en vanwege de razendsnelle marktontwikkelingen met name in de unieke tak van sport van high tech systems en materialen."

Carina Tielemans, programmaleider Brainport Network Capital

“Op basis van de inzichten van de afgelopen 24 maanden en de inschatting voor de komende 5 jaar, schatten we in dat er een behoefte is aan (hoog)risicodragend kapitaal in Brabant voor capex- en R&D intensieve startups en scale-ups, waarbij kennisinstellingen, MKB-ondernemingen en/of grotere corporates betrokken zijn. De omvang van die investeringen per project varieert van € 10 miljoen tot € 100 miljoen. In de huidige Nederlandse kapitaalmarkt is het hiervoor benodigde risicokapitaal onvoldoende aanwezig. BOM Capital heeft een pijplijn geïdentificeerd van circa 20 actuele projecten in Brabant met een voorgenomen investeringsbedrag van € 700 miljoen in de komende 2 jaar.”

Miriam Dragstra, Gert-Jan Vaessen en Marc Jansen van BOM Capital

Datum

3 juli 2017

Documentnummer

GS: 4205023

PS: 4209436

Door de huidige transitie naar een meer entrepreneurial economy wordt de toegang tot risicodragende financiering voor het MKB steeds belangrijker. Dit is met name aan de orde in Noord-Brabant als één van de meest innovatieve regio's van Europa. NIA onderkent het nut en de noodzaak van een MKB-plus Faciliteit en werkt nauw samen met de Provincie Noord-Brabant en de gemeenschappelijke partners om met co-financiering vanuit EIF/EIB/EFSD de doelstellingen te realiseren.

Jan Dexel, programma-manager risicokapitaal NIA

“De NVP heeft kennis genomen van het conceptrapport van Lysias, en wij verwelkomen het in kaart brengen van de markt in Brabant. Wij herkennen de bevindingen uit het rapport, en we verwelkomen dat Brabant wil investeren in groeikapitaal. De NVP wil er wel op wijzen dat bij de verdere uitwerking van deze plannen het van het grootste belang is dat structuur, governance en management-geldstromen ten goede komen aan het versterken van de bestaande Venture Capital infrastructuur. Dat betekent dat bestaande fondsen groter worden, daarmee de bijbehorende managers verder kunnen professionaliseren, en de beste selectie van bedrijven om in te investeren kan worden gemaakt. Een Nederlandse Venture Capitalist heeft vaak een investeringsfocus op heel West-Europa of verder. Er moet voor gewaakt worden dat door allerlei regionale initiatieven, in binnen- en buitenland, het investeringsfonds teveel in compartimenten verdeeld wordt waarbinnen investeringen aan bepaalde voorwaarden moeten voldoen die voor het fonds als geheel niet altijd optimaal zijn. De NVP blijft daarom graag betrokken bij de nadere uitvoering van deze plannen. Goede toegang tot groeikapitaal is namelijk essentieel voor het Nederlandse bedrijfsleven.”

Annemarie Jorritsma, voorzitter NVP

NVP: Nederlandse Vereniging van Participatiemaatschappijen

4. *SER-Brabant adviseert positief over het voornemen van de Provincie om in Brabant een MKB-plus regeling (lees: MKB-plusfaciliteit) in te stellen.*
 - 4.1. SER-Brabant constateert dat de mogelijkheden voor bedrijfsfinanciering sinds kort weliswaar aanzienlijk zijn verbeterd, maar dat er in de regionale markt een leemte blijft in groeifinanciering van bedrijven. Groeifinanciering gaat per definitie om risicovolle financiering waarvoor banken en investeerders minder toegankelijk zijn. SER-Brabant constateert marktfalen op dit punt. En ook een quickscan van SER-Brabant in de Brabantse markt leert dat er voldoende potentiële cases zijn voor de MKB-plusfaciliteit. De MKB-plusfaciliteit is in potentie een belangrijk instrument om het regionaal groeivermogen te versterken en sluit aan bij de kern van het SER MLT-advies 2015-2020 over het belang van de Brabantse groeiagenda.
 - 4.2. SER-Brabant vraagt na te gaan of de ondergrens van de tickets (€ 5 mio) kan worden verlaagd. Voor financieringen onder € 5 mio zijn

echter al ruimschoots andere instrumenten beschikbaar en ook de EIB ziet dit niet als het segment waarin zij opereren voor de Nederlandse markt. Daarvoor bestaan er andere partijen zoals bij de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM).

- 4.3. Ook vraagt de SER aandacht om een 'verantwoordingscultuur' te voorkomen en het fondsmanagement vooral te richten op inhoud, zoals winstvermogen en omzetsijging. Dit streven onderschrijven wij. SER-Brabant vraagt naar de bereidheid van de provincie om meer risico's te accepteren bij de uitvoering van dit MKB-plus fonds. En of de provincie bereid is om verlies te lijden op het fonds. De provincie streeft naar een marktconforme opzet van de beoogde faciliteit en gaat niet bij voorbaat van verlies uit.
- 4.4. De SER vraagt om voldoende flexibiliteit tussen de fondsen en instrumenten. Deze flexibiliteit is inderdaad gewenst, de toeleidende organisaties BOM en Brainport Network kunnen hierin ook helpen.
- 4.5. Aansluitend vraagt de SER aandacht om de focus niet te strikt te houden op bedrijven uit de Brabantse topclusters, maar de inkadering breder te houden, zodat ook scale-ups die buiten de Brabantse topclusters vallen in aanmerking komen. Doel is inderdaad niet te strikt af te bakenen, toch ligt het in de verwachting dat de groeifinanciering zich focust op technologie-gedreven bedrijven met innovatieve ambities. Omdat die focus in Brabant vaker voorkomt.
- 4.6. Tot slot vinden wij het van belang om mee te geven dat het advies van de SER weliswaar het voornemen voor de MKB-plusfaciliteit positief ondersteund, maar dat de onderbouwing daarvan te weinig aansluit bij de assessment methodologie die voor dergelijke complexe onderzoeken wordt vereist door de EIB en het EIF. Het SER-advies vinden wij in die zin dan ook ondersteunend. Voor de complete beeldvorming hechten wij waarde aan de uitkomsten van het door Lysias Advies uitgevoerde ex-ante kapitaalmarktonderzoek.

5. *De sectorale focus voor de MKB-plusfaciliteit beslaat alle Brabantse topsectoren en draagt bij aan nieuwe banen.*

- 5.1. De sectorale focus van de geïdentificeerde scale-up bedrijven voor de MKB-plusfaciliteit beslaat alle Brabantse topsectoren, maar concentreert zich in Brabant op HTSM en Life Sciences omdat bedrijven in die sectoren in Brabant vaker voorkomen.
- 5.2. Naar verwachting zal het aantal deals uit de MKB-plusfaciliteit circa 4-6 per jaar bedragen. Dit lijkt niet veel, maar het gaat wel om deals die uiteindelijk -als de scale-up van een bedrijf heeft plaatsgevonden- in potentie tot nieuwe iconen voor Brabant gaan leiden. Een deel daarvan zal kunnen doorgroeien tot een bedrijf dat er voor de economie en maatschappelijk toe doet.
- 5.3. De potentiële directe werkgelegenheidseffecten zijn gemiddeld 600 nieuwe banen per jaar. Indirect kan het aantal banen per jaar nog verder oplopen.

Datum

3 juli 2017

Documentnummer

GS: 4205023

PS: 4209436

6. *De financieringsvraag concentreert zich tussen € 5 mio en € 50 mio.*
 - 6.1. De gezamenlijke financieringsvraag van de 43 geïdentificeerde Brabantse bedrijven bedraagt meer dan € 1 miljard. Dit is een vraag die onvoldoende ingevuld wordt op de kapitaalmarkt in Brabant.
 - 6.2. De gevraagde ticketsize (financiering die het bedrijf vraagt) concentreert zich tussen € 5 mio en € 50 mio, met een zwaartepunt op de tickets tussen € 10 mio en € 30 mio.

7. *De MKB-plusfaciliteit Brabant kan de strategische inzet van financiële marktpartijen mobiliseren en verbinden.*
 - 7.1. Door een revolverende inzet van € 60 mio van de provincie kan een investeringsvolume van € 600 mio in de markt worden aangejaagd. De MKB-plusfaciliteit richt zich daarbij op de financiering van MKB-bedrijven die willen opschalen naar de bouw van bijvoorbeeld een fabriek om een product of proces economisch levensvatbaar in de markt te zetten.
 - 7.2. Een belangrijk deel van die bedrijven zal gaan groeien en rendement opleveren. Daarmee wordt de lening uit de MKB-plusfaciliteit terugbetaald en/of wordt aandelenkapitaal geconverteerd. Tegelijk blijft er voor een klein deel van de bedrijven een kans bestaan op faillissement. Dat is binnen de werking van dergelijke faciliteiten normaal. Door het stellen van criteria door de fondsmanager wordt gestuurd op een rendabel eindresultaat.

8. *Het opzetten van een instrument als de MKB-plusfaciliteit vraagt om de bestuurlijke kunst van het loslaten.*
 - 8.1. De MKB-plusfaciliteit richt zich op grote, complexe investeringen met een grote component aan bedrijfsvertrouwelijke informatie. Het is lastig daarover tot in detail te communiceren. Elke grote investering brengt uiteenlopende standpunten voort, zowel vanuit het perspectief van de ondernemers als vanuit de financiers. De bestuurlijke beleids- en investeringswensen worden op hoofdlijnen aan de voorkant meegeven aan de assetmanager (lees: die bepaalt in welk bedrijf wordt geïnvesteerd).
 - 8.2. De EIB en het EIF verlangen een marktconforme inzet van het assetmanagement op nadrukkelijke afstand van het politiek bestuur. Investeringsbeslissingen dienen op zakelijke basis plaats te vinden. Dit vergt bestuurlijk gezien in zekere zin de kunst van het loslaten. Daar tegenover staat natuurlijk wel dat de assetmanager periodiek (op fondsniveau) rapporteert aan het politiek bestuur.
 - 8.3. Door het beperkte aantal deals per jaar (circa 4-6) is het niet mogelijk om bijvoorbeeld direct na 1 jaar al een volwaardige toets te doen op effectiviteit en efficiency van de faciliteit. Monitoring van de resultaten is cruciaal. Afspraak is voorts om niet alleen te sturen op financieel rendement, maar ook de maatschappelijke impact (in termen van

Datum

3 juli 2017

Documentnummer

GS: 4205023

PS: 4209436

bijvoorbeeld werkgelegenheid, duurzaamheid en bijvoorbeeld innovatie) te toetsen. In het fondsplan zullen hiertoe kaders worden opgenomen.

Datum

3 juli 2017

Documentnummer

GS: 4205023

PS: 4209436

9. *Het assetmanagement wordt extern georganiseerd.*

- 9.1. Bij vergelijkbare faciliteiten in het buitenland wordt het assetmanagement (lees: wie bepaalt in welk bedrijf wordt geïnvesteerd) normaliter uitgevoerd door het National Promotional Instituut (NPI) van een Europese lidstaat. Maar Nederland beschikt hier nog niet over.
- 9.2. Wel heeft het Kabinet in februari 2017 besloten dat Invest-NL de NPI voor Nederland gaat worden. Het is een gezamenlijk punt van juridische en organisatorische uitwerking door de provincie en Invest-NL in oprichting, om het assetmanagement van de leningsfaciliteit (rechterzijde paraplu), zodra dit mogelijk is, door Invest-NL te laten vervullen. Naar verwachting zal de Invest-NL organisatie niet voor het einde van 2019 zijn toegerust op het kunnen uitvoeren van deze rol.
- 9.3. Daarom zal voor de komende jaren een assetmanager worden gezocht via een openbare aanbestedingsprocedure, waarbij het assetmanagement over gaat naar Invest-NL, zodra dit kan.
- 9.4. Voor het equity gedeelte voert het EIF (in tegenstelling tot de werkwijze bij de EIB) het fund of fund management uit. Het EIF is daarbij geen aanbestedingsplichtige partij. Voordeel van het fund of fund management bij het EIF is dat alle fondsmanagers in dienst van het EIF voor Brabantse scale-up bedrijven gebruik kunnen maken van de MKB-plusfaciliteit. Hierdoor kunnen er meer Brabantse proposities komen.

10. *De onderzoeksresultaten zijn in zekere zin subjectief.*

- 10.1. De onderzoeksresultaten in het ex-ante kapitaalmarktonderzoek en de vele tabellen en cijfers lijken een beeld te geven dat de regionale economie en de vraag naar - en het aanbod van kapitaal voor grote investeringen, door een objectieve en kwantitatieve bril bekeken kan worden. De kapitaalbehoefte is systematisch onderzocht conform de methodiek van de EIB en het EIF. Dat laat onverlet dat standpunten en visies kunnen verschillen en subjectief zijn. We ontlener er wel een bepaalde zekerheid aan voor de kapitaalbehoefte van Brabantse ondernemers.
- 10.2. Elke grote investering brengt uiteenlopende standpunten voort, zowel vanuit het perspectief van de ondernemers als vanuit de financiers. Ook dit gegeven vergt bestuurlijk gezien het houden van enige afstand, de provincie moet zelf niet op de stoel van de ondernemer, noch van de fondsmanager of bank willen gaan zitten.

11. De risico's voor de provincie worden beheerst.

- 11.1. De analyse door Zanders Treasury Solutions over de aan te houden "interne risico reservering" voor de MKB-plusfaciliteit laat zien, dat voor de bekostiging van de MKB-plusfaciliteit een risicoreservering van 10% gepast is. Daarbij gaat het om een bewust conservatieve inschatting. Dit vraagt om het apart houden door de provincie van een bedrag van € 6 mio (10% van de bekostiging van € 60 mio) voor mogelijke risico's.
- 11.2. Verwachting is echter dat de MKB-plusfaciliteit positief zal renderen. Het risico dient bij aanvang te worden afgedekt. Nog niet definitief is waar het risico uit zal worden gedekt, maar gedacht wordt aan een risicodekking uit de investeringsagenda of een mix daarvan met een dekking uit de vrije middelen.

Datum

3 juli 2017

Documentnummer

GS: 4205023

PS: 4209436

Kanttekeningen

1. *Slimme samenwerking met het rijk (Invest-NL) en Luxemburg (EIB/EIF) levert een significante financiële hefboom op voor het beoogde instrument.*
- 1.1. Kanttekening daarbij is dat de bedragen in de praatplaat (op bladzijde 4) weergeven, waarover gesproken is, maar dat er nog geen harde verplichtingen zijn vanuit het rijk, de EIB en het EIF. Om die harde verplichtingen met de beoogde publieke samenwerkingspartners te kunnen laten uitkristalliseren is het besluit nodig om over te gaan tot de implementatiefase.
2. *Europese regio's waar wordt ingezet op industrie-gedreven groei staan er over het algemeen beter voor.*
- 2.1. Dergelijke regio's zijn in Duitsland te vinden. Maar ook een regio als Midi-Pyrénées (rond Toulouse) in Frankrijk is hard op weg om het Silicon Valley van Europa te worden. Investeren met risicokapitaal draagt daarbij aan de basis voor de midden- en langetermijngroei. Het hier vanuit Brabant niet op inzetten leidt uiteindelijk tot ongelijkwaardige internationale concurrentieverhoudingen. Waarbij Brabant opgekweekte bedrijven en technologie kan kwijtraken aan het buitenland. Het bijdragen aan de opschaling van innovatie en klimaatafspraken komt hiermee op de midden- en langetermijn ook onder druk te staan. Er is daarom een belang voor Brabant om te zorgen dat meer groeifinanciering voor technologie gedreven bedrijven beschikbaar komt.
3. *Brabantse innovatieve bedrijven zijn kwetsbaar voor overnames naar mate sprake is van snelle groei om een product op de markt te krijgen.*
- 3.1. De MKB-plusfaciliteit Brabant sluit daarmee ook aan op de behandeling van de vragen van de Statenfractie GroenLinks (documentnummer 4167701, 11 april 2017) als instrument om bedrijven te kunnen helpen tegen niet-vijandige overnames.

Financiën

De totale bekostigingsomvang van de MKB-plusfaciliteit ter grootte van € 240 mio bestaat voor 25% uit provinciale middelen dus € 60 mio. Deze bedragen worden onderbouwd in het ex-ante kapitaalmarktonderzoek (zie bijlage 1) en zijn gebaseerd op zaken als de financieringsbehoefte van de ondernemer, beschikbare budgetten bij Invest-NL i.o., EIB en EIF, en benodigde fondsgrootte i.v.m. een verantwoorde risicospreiding.

Het college is voornemens deze middelen te financieren uit het “overschot liquide middelen”. Dit zijn middelen die per ultimo 2016 beschikbaar zijn, omdat de ontvangsten en uitgaven van de provinciale begroting niet gelijk lopen. In dit geval hebben we dus meer inkomsten ontvangen dan kosten gemaakt.

Het budgettaire effect bestaat uit een risico, dat is gewaardeerd op 10% en daarmee € 6 mio bedraagt (zie ook onder argument 11.1). Maar ook uit een positief effect in de vorm van revenuen. Dat positieve effect is nog niet gewaardeerd en wordt pas meegenomen als de MKB-plusfaciliteit ook daadwerkelijk gerealiseerd is. Dit “voorzichtigheidsprincipe” is een algemeen geaccepteerde wijze. Het risico dient bij aanvang te worden afgedekt. Nog niet definitief is waar het risico uit zal worden gedekt, maar gedacht wordt aan een risicodekking uit de investeringsagenda of een mix daarvan met een dekking uit de vrije middelen. Het definitieve voorstel voor de risicodekking en de votering van het krediet ter financiering van de faciliteit worden u bij de begroting 2018 (behandeling najaar 2017), doch uiterlijk in het eerste kwartaal 2018, voorgelegd.

Planning

Daadwerkelijke oprichting en inrichting van de faciliteit is onder andere afhankelijk van een succesvolle aanbestedingsprocedure voor het assetmanagement en de formalisatie van afspraken met Invest-NL i.o, EIF en EIB. We verwachten dat de overeenkomsten voor de daadwerkelijke oprichting van de MKB-plusfaciliteit in het eerste kwartaal van 2018 worden voorgelegd voor besluitvorming in GS. Tevens zal dan ook een Statenvoorstel volgen met de kaders voor het fondsplan en de wijze waarop PS jaarlijks geïnformeerd gaan worden over de voortgang van de resultaten van de MKB-plusfaciliteit Brabant. Er zal in ieder geval over de volgende KPI's worden gerapporteerd: aantal deals, aantal nieuwe en behouden banen en gemobiliseerd kapitaal voor Brabant.

Datum

3 juli 2017

Documentnummer

GS: 4205023

PS: 4209436

Bijlagen

1. Ex-ante kapitaalmarktonderzoek Lysias Consulting Group
2. Interne risicoreservering Zanders Treasury and Finance Solutions
3. Rapport SER-Brabant

Datum

3 juli 2017

Documentnummer

GS: 4205023

PS: 4209436

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

ir. A.M. Burger

Auteur: de heer Luc van Aart, (06-20363067) , LvAart@brabant.nl,
procesmanager Europese Programma's/MKB-plusfaciliteit Brabant